

A Magyar Kémikusok Egyesületének
– a MTESSZ tagjának –
tudományos ismeretterjesztő
folyóirata és hivatalos lapja

Szerkesztőség:

Felelős szerkesztő: KISS TAMÁS
[SZEKERES GÁBOR] örökös főszerkesztő,
Olvasószerkesztő: SILBERER VERA
Tervezőszerkesztő: HORVÁTH IMRE

Szerkesztők:

ANDROSITS BEÁTA, BANAI ENDRE,
LENTE GÁBOR, NAGY GÁBOR,
PAP JÓZSEF SÁNDOR, RITZ FERENC,
ZÉKÁNY ANDRÁS
Szerkesztőségi titkár: SÜLI ERIKA

Szerkesztőbizottság:

SZÉPVÖLGYI JÁNOS,
a szerkesztőbizottság elnöke,
ANTUS SÁNDOR, BIACS PÉTER,
BUZÁS ILONA, HANCSÓK JENŐ,
JANÁKY CSABA, KALÁSZ HUBA,
KEGLEVICH GYÖRGY, KOVÁCS ATTILA,
LIPTAY GYÖRGY, MIZSEY PÉTER,
MÜLLER TIBOR, NEMES ANDRÁS,
ifj. SZÁNTAY CSABA, SZABÓ ILONA,
TÖMPE PÉTER, ZÉKÁNY ANDRÁS

Kapják az Egyesület tagjai és a megrendelők
A szerkesztésért felel: KISS TAMÁS

Szerkesztőség: 1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-225-8777, 36-1-201-6883
Fax: 36-1-201-8056
Email: mkl@mke.org.hu

Kiadja a Magyar Kémikusok Egyesülete
Felelős kiadó: ANDROSITS BEÁTA
Nyomdai előkészítés: Planta-2000 Bt.
Nyomás: Pauker Nyomda
Felelős vezető: VÉRTES GÁBOR
igyevezető igazgató

Terjeszti a Magyar Kémikusok Egyesülete
Az előfizetési díjak befizethetők a CIB Bank
10700024-24764207-51100005 sz.
számlájára „MKL” megjelöléssel
Előfizetési díj egy évre 10 200 Ft
Egy szám ára: 850 Ft. Külföldön terjeszti
a Batthyany Kultur-Press Kft.,
H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
1251 Budapest, Postafiók 30.
Tel./fax: 36-1-201-8891, tel.: 36-1-212-5303

Hirdetések-Anzeigen-Advertisements:
SÜLI ERIKA

Magyar Kémikusok Egyesülete,
1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-201-6883, fax: 36-1-201-8056,
e-mail: mkl@mke.org.hu

Aktuális számaink tartalma,
az összefoglalók és egyesületi híreink,
illetve archivált számaink honlapunkon
(www.mkl.mke.org.hu) olvashatók

Index: 25 541

HU ISSN 0025-0163 (nyomtatott)

HU ISSN 1588-1199 (online)

DOI: 10.24364/MKL.2018.09

A lapot az MTA MTMT indexeli, és a REAL,
továbbá az Országos Széchényi Könyvtár
(OSZK) Elektronikus Periodika Adatbázisa
és Archivuma (EPA) archiválja

A tudomány iránt érdeklődők számára nem volt uborkaszegzen a nyári időszak. A Magyar Tudományos Akadémia költségvetése körüli vita, a kutatóintézetek finanszírozásának ügye (ami a kutatás szabadságának és az MTA autonómiájának kérdésévé egyszerűsödött), amint az várható volt, a hatalom győzelmével végződött. Az országgyűlés átcsoportosította az MTA költségvetésébe tartozó, az MTA-kutatóintézetek finanszírozását lehetővé tevő 28 milliárd forintot az újonnan létrehozott Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) hatáskörébe. A tudomány és a politika képviselői közötti tárgyalások során kiderült, hogy a két fél nézőpontja az alap- vagy felfedező kutatások szabadságát illetően alapvetően különbözik, és ez nehezíti a megegyezést. (Világosan kitént ez akár Lovász László MTA-elnök, akár Pálincás József volt NKFIH-elnök logikus okfejtéséből, de sajnálatosan a harmadik perc után elvesztettem a fonalat Palkovics László ITM-miniszter magyarázatában, bár nagyon figyeltem.) A költségvetési döntést követően a tárgyalások folytatódnak, és a kormányzat az elvi döntést meghozatala után (amiről láttuk, hogy az egyetemek autonómiájának elvesztése kérdésében mit jelentett) a gyakorlati megvalósításban már engedékenyebnek mutatkozik. Ez sokak véleménye szerint már csak a veszett fejsze nyele. Legyünk megengedőek és optimisták, és bízunk abban, hogy a támogatások elosztásában valóban sikerül a Max Planck Intézet által követett technikát honosítani hazánkban is, ami komoly anyagi támogatást és nagyfokú szakmai autonómiát jelentene a kutatóintézetek számára.

Az egyetemek autonómiájának csökkentése nagy valószínűséggel közrejátszott abban, hogy egyetemünk a nemzetközi felsőoktatási ranglistákon jó néhány helyet csúsztak vissza. Az ország első számú vezetőjének megfogalmazott óhaja, hogy legalább egy felsőoktatási intézmény kerüljön be mihamarabb az első kétszázba valamelyik listán. A fenti intézkedések azonban ez ellen hatnak. Aggasztó, hogy a nemzetközileg igen jól jegyzett intézményt, a CEU-t a kormányzat kistílú okok miatt elűzni igyekszik az országból. Ismételten bajt érzek a kormányzati kommunikációval. A CEU vezetőinek megnyilvánulásai világosak, érthetőek, míg a kormányzati magyarázkodások zavarosak, nehezen követhetőek, nem logikusak.

Szeretnék jó példát is mutatni a lapban, sajnos, nem hazait. Ajánlom olvasóink figyelmébe Varga Hanna írását, aki Székesfehérváron kezdte a középiskolát, majd elve a fiatalok számára megnyílt lehetőségekkel, már 16 éves korában külföldön folytatta tanulmányait, és Szingapúrban érettségizett. A hazai tisztázatlan tanulmányi-jogi helyzet miatt az Amerikai Egyesült Államokban kezdte meg egyetemi tanulmányait. Nyári gyakorlatait itthon végezte, de mindig visszatért Amerikába, hogy befejezze tanulmányait, amelyeket kiváló eredménnyel zárt az oregoni Lewis and Clark Egyetem kémia szakán, és elnyerte az Amerikai Kémiai Társaság kitüntetendő díját fizikai kémiából. PhD-tanulmányait az idén kezdi meg az észak-karolinai Duke Egyetemen. Nem tudom, hogy itthoni körülményeink lehetőséget adtak volna-e egy ilyen iskolai karrier befutására. Ami még szomorúbb, nem tudom, hogy a doktori fokozat megszerzése után, amire minden esélye megvan, elgondolkodik-e azon Varga Hanna, hogy hazatérjen. Legyen úgy! Ahhoz azonban sok mindennek kell változnia Magyarországon.

Szeged, 2018. szeptember

Kiss Tamás
felelős szerkesztő

TARTALOM

VEGYIPAR ÉS KÉMIATUDOMÁNY

Mások számára is érdekes dolgokat tudok írni. Beszélgetés Lente Gábor egyetemi tanárral, tudományos íróval 266

Braun Tibor, Simig Gyula: A whisky kémiaja. A világ legnépszerűbb erjesztett szeszpárlatának íz-, illat- és aromaváltozatossága 269

Darvas Béla, Székács András: A glyphosate. Harmadik rész. Viták az újraengedélyezés körül 273

OLÁH GYÖRGY EMLÉKE ÉS ÖRÖKSÉGE

Simonyi Miklós: Oláh György világa 279

KÖNYVISMERTETÉS

Baranyai Lajos: Nukleáris és radiokémia (József Kónya, Noémi M. Nagy: Nuclear and radiochemistry) 281

VEGYIPAR- ÉS KÉMIATÖRTÉNET

Inzelt György: Wilhelm Ostwald és a fizikai kémia születése 282

KITEKINTÉS

Varga Helga: Magyarországról Szingapúron át Amerikába 287

Chemistry in Europe, 2018, 3. 289

Lente Gábor: Bizonytalan emlékek a 2017-es IgNobel-díjakról 293

VEGYÉSZLELETEK

Lente Gábor rovata 294

MEGEMLÉKEZÉS

Kiss János: In memoriam Solymosi Frigyes (1931–2018) 296

EGYESÜLETI ÉLET

A HÓNAP HÍREI 297

A HÓNAP HÍREI 298

Címlap:
A whisky kémiaja
– lepárlás
(Glenmorangie,
fotó: Jack Shainsky,
CC-BY-2.0)